

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 699

מסכת שבת י"א - י"ז ♦ דמאי ב', ב' - ה'

בס"ד, כ"ח תשרי תשע"ג

השבוע בגליון

- ♦ אחיזה בעמודי ספר התורה
- ♦ הנוטל את ידיו, רשאי לאחוז ביריעת ס"ת?
- ♦ תקנת דמאי מאימתי

- ♦ שימוש במנורת חשמל בשבת קודש
- ♦ הצמדת פתק "שבת קודש"
- ♦ מנורה שאפשר לכוון את עצמת תאורתה

דבר העורך

תזכירו לי, מדוע באתם?

רבות סופר ועוד יוספר, על אהבת התורה המופלאה, העוברת באומתנו מדור לדור, מני עמדו רגלינו למרגלות הר סיני וקיבלנו על עצמנו את התורה. ככל שיחלפו השנים, יעברו העיתים, יתרחב מעגל לומדי הדף היומי והלימוד בדף היומי יהפוך לחלק משגרת חייו של כל יהודי שומר תורה ומצוות, לעולם לא נתעלם, אף פעם לא נשכח, כי בכל יום, ממש כך, בעת שעל הלומד לנעול את חנותו, לנטוש את עסקיו, לעזוב את לקוחותיו ולנתק את מכשירי הקשר למיניהם, הרי הוא עושה זאת בגין אהבת תורה עצומה המפעמת בקרבו ורוחשת בכל ישותו. שאם לא כן, מדוע הוא עושה זאת?!

על הגדרה תמציתית שניתנה על לימוד תורה, מפיו של גאון וגדול בתורה, בעת שכבו על ערש דווי - בשורות שלפניו, לא לפני שנפתח בסיפור קצר על אודותיו, כדי להבין במי אנו עוסקים.

יהודי תלמיד חכם מארצות הברית, הגאון רבי שמואל דוד ורשבציק זצ"ל שמו, אשר שימש כר"מ בישיבת תורה ודעת בארצות הברית, עלה באחרית ימיו לארץ הקודש והתגורר ברכסיים.

הגאון הישישי היה בוגר ישיבות ברנוביץ' וגרונא, ובצקלונו היו שמורים עובדות, מעשים והנהגות על גדולי התורה שבתקופתו. פעם אחת סיפר מעשה מופלא על הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, מקים ומייסד ישיבת לייקווד המפוארה בניו ג'רסי שבארצות הברית.

אני רוצה לספר לכם, אמר, על כמעט יממה תמימה ששהייתי במחיצתו של הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. מעשה שהיה כך היה.

רבי אהרן פקד את העיר ברנוביץ'. באותה עת ראש הישיבה נעדר מן המקום, ולפיכך, המשגת,

דף יא/א ולא יקרא לאור הנר

שימוש במנורת חשמל בשבת קודש

כאשר בא לעולם חידוש מרעיש בדמות מנורת הנפט, הוא גרר בעקבותיו דיון ענף בין הפוסקים, המותר הוא בשימוש בשבת, אם לאו, שהרי חז"ל תקנו שאין לקרוא בשבת לאור נר, שמא יטה הקורא את הנר כדי להטיב את האור, ונמצא עובר על איסור מבעיר בשבת.

החפץ חיים (ביאור הלכה סי' רע"ה סעי' א' ד"ה "לאור הנר") תמה: "ומעולם תמהתי על מה נוהגים כהיום רובא דאינשי להקל בזה לקרוא לאורם, הלא שייך בזה שמא יטה כדרכם בחול". מנורות נפט אלו תוכננו כך שאפשר להגביה את הפתילה ולהנמיכה באמצעות מוט, ועל ידי כך לשלוט על עצמת האור. לפיכך הוא חשש להתיר את השימוש במנורה זו בשבת, "שמא יטה". הוא מציע להדביק על הפתילה שלט מאיר עיניים: "שבת קודש היום, ואסור להטות", על המקום שבו מכוונים את עצמת התאורה, והדבר נחשב כ"שומר" [עיי"ש בכל דבריו].

הצמדת פתק "שבת קודש": לבסוף הוא מביא כי מצא בספר "מסגרת השולחן", שגדולי ישראל אחדים צידדו להתיר את השימוש במנורה זו מפני שהיא אינה נכללת בגזירת חז"ל מסיבה פשוטה. בעירת הנרות שבתקופת חז"ל לא היתה אחידה, ועקב כך מידי פעם היה על הקורא לאורן לטפל בהן כדי להטיב את אורן. לא כן מנורות אלו, המפיקות אור יציב וזהה במשך כל זמן בעירתן, ואילו בעת קיצן, כאשר חומר הבעירה עומד לכלות, לא יועיל כל נסיון להגביה את חוט הפתילה, מפני שהוא יהפוך מיד לאפר ולא תהא בו כל תועלת. לפיכך, הוא מסיק, כי ראוי למלא בערב שבת את מיכל הנפט ולהגביה את הפתילה כהרגלו בחול, שתפיק אור די הצורך. הוא מסיים, כי לכתחילה יש להצמיד פתק אל הפתילה: "שבת קודש", בדיעבד, אם לא עשה כן, אפשר להקל כדי למנוע ביטול תורה.

על צדדים נוספים בתקנת חכמים, אפשר ללמוד מן המשא ומתן בין הפוסקים לגבי מנורות החשמל. הכל מסכימים כי החששות הקיימים במנורת חשמל, אינם כלולים בתקנת חכמים. אמנם, הקורא עלול לטלטל את המנורה ממקום למקום, ולעבור על איסור מוקצה. הוא גם עלול, לכבות את המנורה לאחר הקריאה, חלילה, אך לא חששות אלו שימשו כבסיס לגזירת חכמים שלא לקרוא לאור הנר, ולפיכך אין בהם כדי למתוח את יריעת הגזירה גם על מנורות החשמל, כפי שעולה מדברי הביאור הלכה הנזכרים, כי תאורה שאין בה חשש שיטוה או יתקנוה או יגבירו את אורה, אינה נכללת בתקנת חכמים.

צעילוי נשמת

מרת **חיה רחל וינברג** ע"ה
 ב"ר מנחם מנדל ז"ל
 נלב"ע כ"ט בתשרי תשמ"ב
תנצב"ה
 הונצחה ע"י ידידינו
 הר"ר **מנחם וינברג** ומשפ' שיחיו בני ברק

צעילוי נשמת

מרת **נאוה בראל** ע"ה
 ב"ר חיים ז"ל
 נלב"ע ל' בתשרי תש"ס
תנצב"ה
 הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **פנחס נצר** ז"ל
 בן יבדלחט"א ר' אברהם צבי שיחי'
 ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, התמסר רבות להקמת והפצת הדף היומי בג'ירלטר נלב"ע בחטף ביום ב' מר חשון תשס"ח
תנצב"ה
 הונצח ע"י מערכת "מאורות הדף היומי"

לעילוי נשמת

מרת **שרה לויטס** ע"ה ב"ר שמואל ז"ל
 נלב"ע ל' בתשרי תנצב"ה
 הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

מנורה שאפשר לכוון את עצמת תאורתה: לימים הומצאה המנורה אשר אפשר להעצים ולהחליש את אורה ושוב פרח הנידון ויצץ ציץ, שהרי לפנינו "שמא יטה" פשוטו כמשמעו - האם לא בדיוק מפני מנורה שכזו חכמים חששו? טענו מספר תלמידי חכמים. כנגדם, טענו אחרים, כי כפי שהביאור הלכה מתיר את השימוש במנורת נפט, אשר אפשר להגביר את עצמתה, כך יש להתיר את השימוש במנורה חשמלית שאפשר להגביר את עצמתה, ובוודאי כאשר כוונה בערב שבת לעצמת האור שבו רגילים לקרוא (עיי' שמירת שבת כהלכתה פרק י"ג אות ל"ב, וע"ע מה שדנו בזה בשו"ת התעוררות לתשובה, או"ח סי' תרע"ג, שו"ת פני מבין או"ח סי' נ"ז ובשו"ת ישכיל עבדי ח"ב קו"א או"ח סי' ד').

מעניין לציין, כי בשם החזון איש זצ"ל מוסרים (דינים והנהגות פ"ט סי"ב), כי הוא העלה טענה אחרת - "לא פלוג". הנה, בגמרתנו מבואר שאסור לקרוא גם לאור נר אשר נתלה בגובה רב, ואין אפשרות להגיע אליו ולהטותו, שכן "לא פלוג", היינו: כאשר חכמים קבעו כי אסור לקרוא לאור הנר, הם לא הותירו פרצות בגזירתם למקרים מסויימים אשר בהם החשש סולק באמצעים שונים. אסור לקרוא לאור הנר בכל מקרה. ממילא, טען החזון איש, ופוסקים נוספים, אין אפשרות להתיר לקרוא לאור החשמל, שהרי "לא פלוג".

ברם, כאמור, דעת המשנה ברורה ויתר הפוסקים, שלא כדבריו, מפני שנורת חשמל אינה כלולה ב"לא פלוג", היא אינה נר שנתלה בגובה רב, היא אינה נר כלל, זהו סוג חדש של חפץ שמפיק אור, ומעולם הוא לא נכלל בגזירת חכמים.

שימוש בגנרטור בשבת קודש: נסיים בשאלת הגנרטור. כידוע, יהודים רבים נמנעים משימוש בשבת בחשמל המיוצר על ידי חברת החשמל, שכן, הפעלת תחנות הכח בשבת, נעשית על ידי יהודים המחללים את השבת, לצערנו הרב. עקב כך נפוץ השימוש בגנרטורים קהילתיים, המספקים אור בשבת לבני הקהילה.

כיום מוקמים גנרטורים עצמתיים, משוכללים ושקטים, המספקים אור לתושבים רבים. לפני שנים הועלתה שאלה, אם לא קיים חשש "שמא יטה" על אורו של הגנרטור. באותן שנים, הגנרטורים היו קטנים, פרטיים, ופעמים שהגנרטורים בעצמם שבתו בשבת. לפיכך נשאלה השאלה, אם מותר לקרוא לאור חשמל זה, שהרי יש לחשוש שהמנוע יחדל לפתע מפעולתו והקורא שנותר בחשיכה יאוזץ לתקנו ולהחזירו לחיים. שמא יטה.

הגאון רבי בנימין זילבר זצ"ל ("אז נדברו" ח"ז סי' א') הסביר, כי גזירת חכמים עוסקת בנר אשר מטבעו נוטה להחלש, ואפשר להטותו בקלות, תוך כדי קריאה וכדומה, בהיסח הדעת, אולם, הואיל והקלקול במנועים אינו מצוי ביותר, ותיקונו הוא על ידי כלי מלאכה ולא בהיסח הדעת, אין כל עילה למניעת השימוש בו.

דף יד/א האוחז ספר תורה ערום

אחיזה בעמודי ספר התורה

בימים עברו רווח מנהג להטמין את ככרות התרומה לצד ספרי התורה, ששניהם קדושים המה ויש לשמרם. או אז, העכברים אשר נקהלו ובאו אל הככרות, כירסמו גם ביריעות כתבי הקודש, וכדי לתקן את המצב תקנו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון, כי תרומה הנוגעת בכתבי הקודש נטמאת. בנוסף לכך תקנו, כי הנוגע בידיו בספר תורה ערום, היינו, ללא חציצה בין ידו לבין ספר התורה, ידיו מטמאות את התרומה, מפני כבוד ספר התורה.

כך גם נפסק להלכה, כי אין לאחוז ביריעת ספר התורה בידיים חשופות.

הנוטל את ידיו, רשאי לאחוז ביריעת ס"ת? המרדכי (מגילה סי' תל"ד) כותב, כי תקנה זו אינה תקפה במי שנטל את ידיו. דבריו שימשו כבסיס לבית יוסף (או"ח סי' קמ"ז) באמרו: "ואפשר שעל זה סומכים האשכנזים שאוחזים ספר תורה ערום בשעה שמגביהים אותו להראות הכתב לעם". הרמ"א (דרכי משה, שם אות ב') מגיב על אתר, "ואני מבני בניהם", של בני אשכנז, "ולא ראיתי מנהג זה ביניהם, אלא אדרבה נזהרים בו של ליגע בספר תורה ערום", ואכן הוא, הרמ"א, פוסק, כי גם מי שנטל את ידיו לא יגע ביריעות ספר תורה.

הט"ז (שם ס"ק א') מפרש, כי כוונת הבית יוסף היא לפעולת גלילת ספר התורה לאחר שמגביהים אותו. עיתים יריעת ספר התורה נשמטת מן התושבות העגולות שבקצות עצי החיים, ויש צורך לסדר את היריעות כדי לאפשר את גלילתן. בזמנינו נהוג להרים את היריעה באמצעות טלית או בד החוץ בין הידיים לבין היריעה, ואילו הבית יוסף מתכוון למקומות אשר בהם לא הקפידו על כך.

הב"ח מחדש כי כוונת הבית יוסף היא לכך שהאשכנזים נוגעים בידיים חשופות בעמודי ספר התורה, בעצי החיים. הואיל וספרי התורה של בני עדות המזרח נתונים בקופסה, אין להם עצי חיים, וגלילתם נעשית על ידי גלגול היריעות באמצעות טלית או בד לחציצה, הבית יוסף מצא לנכון לתמוה על מנהג האשכנזים, הנוגעים בעצי החיים של ספרי התורה שלהם. הב"ח מסכם, כי יש להזהר בדבר, ולא לגעת בעצי החיים, והוא מצייין, כי שמע שיש המדקדקים בדבר.

חידושו הגדול של הב"ח התקבל גם על ידי המגן אברהם (שם ס"ק א'), הסומך את דבריו בהוכחה מדברי התוספתא (ידיים סוף פ"ג בר"ש) שנפסקו על ידי הרמב"ם. בגמרתנו מובאת גזרת חכמים

רבי ישראל יעקב לובטשאנסקי זצ"ל, שלח שניים מן הבחורים המבוגרים בישיבה, אל מעונו של רבי אהרן, להזמין למסור שיעור בהיכל הישיבה. אני וחברי נתכבדנו להזמין את הגאון.

בשעה שמונה ושלושים בבוקר נכנסנו לחדרו. **כחכחנו** קצרות בגרונו, ומיד, ללא שהייה והמתנה, פתח רבי אהרן ושאל: מה אתם לומדים? מאותו רגע ואילך, הוא פתח במשא ומתן ארוך בסוגייה שבה למדנו בישיבה. שעות חלפו, כוסות תה הוכנסו והוצאו על ידי המארחים, עד הגיע זמן תפילת המנחה.

יצאנו עמו לתפילת מנחה, בדרך - התפלפל עמנו בלימוד. התפללנו, חזרנו למעונו, תוך כדי המשך הדין כמובן, בלטה ובמרץ, והמארחים הכניסו אל החדר ארוחת צהרים עבור הגאון ועבורנו. **אכלנו** בחברתו ברטט ובהתרגשות, ארוחת הצהרים הסתיימה, ועדיין לא תם הדין הסוער.

השמש שקעה, כאשר לפתע הוא שאל: הרי הגעתם הנה למטרה מסויימת, מה בפיכם, איפוא, יקירי?... שטחנו בפניו את בקשת משגיח הישיבה, שיאות למסור שיעור לבני הישיבה.

- **מתי** מתפללים ערבית, שאל. בשעה תשע, השבנו לו, נו, אמר, אם כן, יש עוד זמן, והמשיך ללמוד עמנו עד סמוך לשעה תשע. או אז לבש את אדרתו, פסע עמנו לתפילת ערבית בישיבה, ומסר בה שיעור עד השעה אחת עשרה בלילה.

ליוונוהו בחזרה למעונו, ולא יצאנו משם עד השעה ארבע בבוקר!!!

אהבת תורה מופלגת.

ימים עוברים, ימים באים.

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל מוטל על ערש דווי. **חדרו** רוחש ככוורת, בני משפחה, תלמידים, רבנים. בסביבות בית החולים ניכרת תכונה של אברכים ובחורי ישיבות, החרדים לשלום רבם.

- **"מי** הוא?", שאל רופא בכיר, "מה הוא עשה לפני שיצא לפנסיה?".

אחד מבני המשפחה ניסה לסבר את אוזנו. "הוא למד תורה כל חייו".

- **"נו?"**

- **הוא** כמו פרופסור גדול שהעמיד אחריו תלמידים. ראה, זה כמו...".

הגאון הישיש נע בחוסר נוחות במיטתו. הוא ביקש מבן המשפחה שיתקרב אליו ואילפו לקח: "אפילו לנכרי, שאינו מבין, יש לומר שאנו לומדים תורה המקיימת את העולם, ורק בזכות כך שאנו לומדים את התורה, העולם מתקיים. כך יש לומר אפילו לנכרי, כי זו האמת ואין בלתי.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מהדורת הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. תל: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף יג/א כתיב בתורה כי היא חייך ואורך ימייך

ממה עדיף למות

בהיות בעל חשק שלמה זצ"ל, רבי שלמה הכהן מוילנא, בגיל צעיר, פסק לו רופא בעירו, כי עליו לחדול מלימודיו משום חולי שאחז בו.

היניק המתמיד סרב בפסקנות.

- **מוטב** למות מלימוד תורה, אמר, מלמות מביטול תורה...

ואכן, הוא חי עוד שנים רבות וטובות ונפטר ממש בעת עסקו בתורה...

שהנוגע בספר תורה יטמא. הרמב"ם (הל' שאר אבות הטומאה פ"ט הל' ט') פוסק הלכה זו והוספה בצידה: "המשיחות והרצועות שתפרן לספר, אף על פי שאינו רשאי לקיימן, כל זמן שהן מחוברין לספר מטמאין את הידים". הרי לנו, כי כל המחובר והתפור לספר התורה, דינו כספר תורה.

המשנה ברורה פוסק להלכה (שם ס"ק ב'): "בעמודי הספר תורה יכול לאחוז בלא מטפחת, ויש מחמירין וכורכין עמודי הספר תורה בקצוות הטלית בשעת ההגבהה. ובמקום שלא נהגו הכל לעשות כן, אף מי שרוצה לדקדק בזה יעשה בדעת שלא ירגישו בזה בני אדם משום יוהרא".

כיצד הדברים מתיישבים עם העולה מדברי התוספתא, כי אין לגעת בספר תורה ערום ובכל המחובר אליו? ובכן, בעל יד אפרים (בגליון השו"ע שם) והגאון מוילנא זצ"ל (ביאור הגר"א ס"ק א') מעירים, כי בעלי התוספות (חגיגה כד/ב ד"ה דתנן) כותבים, כי קיימת גזירת חכמים נוספת, ש"כל הפוסל את התרומה מטמא ידיים להיות שניות", וגזירה זו אינה נובעת משום כבודו של ספר התורה, אלא היא גזירה כוללת [אשר תוקנה לגבי 'קודש' ולא לגבי תרומה], שחפץ הפוסל את התרומה בנגיעתו - מטמא את הידיים, והואיל וספר תורה הנוגע בתרומה - פוסלה, הוא גם מטמא את הידיים, ועל כך נאמר בתוספתא, כי גם המחובר לספר תורה מטמא את הידיים. מעתה יתכן שסיבת הטומאה המוטלת על הנוגע בעצי החיים, אינה משום שאסור לגעת בהם בידיים חשופות - אין כל איסור בדבר ואין זה זלזול בכבוד ספר התורה, ואילו הטומאה אשר הוטלה על הנוגע בהם נובעת מפני תקנה שונה לחלוטין ול'קודש' בלבד [ראוי לציין, כי אף על פי שבגמרתנו מפורש טעם התקנה לידיים הנוגעות בספר תורה שמטמאות את התרומה, המעיין ברמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"ט, יווכח כי לדעתו תקנה זו היא המשך לתקנה הקודמת לה, שלא להניח תרומה סמוך לספרי הקודש, והאחרונים טרחו לבאר את שיטתו, מהיכן למד כן].

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

תקנת דמאי מאימתי

יוחנן כהן גדול, מצאצאיו של מתתיהו (הגר"א "שנות אליהו", מעשר שני פ"ה, משנה ט"ו) ביקש לבדוק את הנהגת העם בענייני תרומות ומעשרות, ולשם כך שיגר שליחים לכל רחבי ארץ ישראל ומהם נודע לו כי כל העם מקפידים על הפרשת תרומה גדולה מקטן ועד גדול, אך מיעוטם אינו מקפיד על הפרשת מעשרות. לפיכך התקין שפירות מעם הארץ הם פירות דמאי, וחייבים להפריש מהם מעשרות.

על פי תקנתו אין אדם יכול לסמוך על חבירו לעניין מעשרות אלא אם כן חבירו הוא תלמיד חכם. כמו כן התקין שגם אדם שאינו תלמיד חכם, אם קיבל על עצמו לעשר את פירותיו, הן העומדים לאכילה לעצמו והן העומדים למכירה, הריהו נאמן לאחר שקיבל על עצמו תקנות אלו ברבים ועמד בכללי זהירות נוספים. אנשים אלה כונו על ידי חז"ל "חברים", על שם שקיבלו על עצמם תקנות אלו (רמב"ם, הלכות מעשר, פרק י', הלכה א').

באופן מפתיע דנים פרשנים שונים בשאלה הנראית היסטורית גרידא: מתי התקין יוחנן כהן גדול את תקנת דמאי? כידוע, יוחנן כהן גדול כיהן בתפקידו במשך שמונים שנה - באיזה שלב של כהונתו הארוכה התקין את תקנת דמאי?

וכי תאמרו: מדוע דנים המפרשים בשאלה היסטורית? ובכן, הבה נלמד משנה במסכת דמאי המפרטת קולות שונות הנהוגות בפירות דמאי לעומת פירות טבל: "אם הקדים מעשר שני לראשון, אין בכך כלום" (פרק א', משנה ד'). בטבל ודאי ההלכה היא כי אין לשנות מסדר הפרשת תרומות ומעשרות שקבעה התורה: תרומה, מעשר ראשון ומעשר שני, אך בדמאי - אם הקדים מעשר שני לראשון "אין בכך כלום" - אין הקפדה על כך.

בתלמוד ירושלמי נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש על קביעה זו: לדעת רבי יוחנן "אין בכך כלום" היינו שבדמאי מותר לעשות כן לכתחילה, אך ריש לקיש סבור שלכתחילה יש להפריש מדמאי לפי הסדר, ואין כוונת המשנה אלא שבדיעבד אם הפריש שלא לפי הסדר, "אין בכך כלום" [מחלוקת זו היא גם להלכה: הרמב"ם, הלכות מעשר, פרק ט', הלכה ו', פסק כדעת רבי יוחנן; אך הר"ש והרא"ש הביאו במשנה את דעת ריש לקיש בלבד, ומכאן שהם פוסקים כמותו (ראה דרך אמונה, מעשר טו/ו, ציון ההלכה ס"ק סא, וראה שם שהביא עוד מדעות הראשונים והפוסקים בשאלה זו)].

מהו, איפוא, ההבדל לפי ריש לקיש בין טבל לדמאי? הן בשניהם ההפרשה חלה בדיעבד? הפרשנים (ר"ש) מסבירים כי אין הדברים אמורים אלא לגבי 'יודוי מעשרות' - על כל אדם להתוודות פעמיים בשבע שנים כי קיים את מצוות הפרשת תרומות ומעשרות כדת וכדין (ראה מסכת מעשר שני, פרק ה'). מעתה, המקדים מעשר שני למעשר ראשון אינו יכול להתוודות וידוי מעשרות; אך אם הקדים מעשר ראשון לשני בדמאי, יכול להתוודות וידוי מעשרות, כי לא הקפידו חז"ל על כך בהפרשת דמאי.

ברם, במסכת מעשר שני (פרק ה', משנה ט"ו) מבואר כי יוחנן כהן גדול ביטל את וידוי מעשרות [לפי שלאחר שקנס עזרא את הלוויים שלא יקבלו מעשר ראשון, אין אדם יכול להתוודות: "וגם נתתיו ללווי", שהרי לא נתן]. מעתה, לשם מה נכתבה במשנה הקולא לגבי הפרשת דמאי, שהמפריש שלא לפי הסדר יכול לומר 'ידוי מעשרות'? הרי יוחנן כהן גדול שתיקן הפרשת דמאי הוא שביטל את וידוי המעשרות,

דף יג/ב אף אנו מחבבין את הצרות [והנס חביב עליהם להזכירו (רש"י)] אבל מה נעשה שאם באנו לכתוב אין אנו מספיקין

לְהוֹדוֹת עַל הַכֹּל - תְּמִיד

היה אומר הגר"י אברמסקי זצ"ל: **ב"מזמור** שיר חנוכת הבית לדוד" נאמר: "ארוממך ה' כי דיליתני... שועתי אליך ותרפאני... חייתני מיורדי בור..." מה לאלו ולחנוכת בית המקדש? **התשובה** היא, שזרכו של אדם שכאשר הוא נחלץ מצרה, הרי הוא מודה רבות לקב"ה. ברם כאשר הוא נופל בצרה אחרת, אף כשהוא ניצול ממנה, כבר שוכח לחלוטין את הנס הקודם ושוב אינו מודה עליו. **דוד** המלך לא נהג כך. גם כאשר הגיע לחנוכת הבית, החל להודות מבראשית: כי דיליתני... ותרפאני... חייתני מיורדי בור...

דף יד/ב בשעה שתקן שלמה עירובין ונט"י, יצתה בת קול ואמרה בני אם חכם לבך ישמח ליבי גם אני

החכמה שבתקנות שלמה

בעת ששלמה המלך תיקן עירובין ונטילת ידיים, יצאה בת קול ואמרה, בני אם חכם לבך ישמח ליבי גם אני.

אמרו בקוצק:

מה היא החכמה הגדולה בתקנות אלו?

אכן, חכמה גדולה יש כאן. 'עירובין' מסמל את ההתערבות בין בני האדם, חיבור בין נפרדים לרשות אחת, חצר אחת, בית אחד, יחידה אחת. 'נטילת ידיים' מסמלת את ההבדלה בין האנשים, ההתהרות בפרישות. חכמה גדולה היא לדעת לנווט בין השתיים...

דף יז/ב גזרו על פתן משום... יינן ועל יינן משום בנותיהן ועל בנותיהן משם דבר אחר...

כולן תלויות זו בזו

החיד"א בספרו "שמחת הרגל" (לסוכות, לימוד א') מביא מספר איומה כנדגלות:

מעשה במלך ספרד שקרא למספר יהודים חשובים ונתן להם ברירה אחת משלש: לאכול מאכלות אסורות, לשתות יין גויים, או לשאת נכריות. הם בחרו בשתיית יין שהיא איסור דרבנן בלבד. לאחר ששתו והשתכרו, כבר עברו על הכל...

הנה כי כן, כל גזירות חז"ל תלויות זו בזו...

דף יב/א שבת היא מלזעוק

הזעקה הגדולה ביותר

מכאן אמר הרבי מקוצק זיע"א:

כאשר אדם מעוניין לזעוק ואינו יכול, זו הזעקה הגדולה ביותר... **אין** לך זעקה גדולה מהשתיקה... ("אהל תורה").

לעילוי נשמת אבי מורי החזן

הר"ר **שבת בראון** ז"ל

ב"ר עקיבא הלוי ז"ל נלב"ע א' מרחשון תשמ"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו החזן

הר"ר **יחזקאל בראון** ה"ר - מלבורן אוסטרליה

לעילוי נשמת

הר"ר **דוד מונדרר** ז"ל

ב"ר יחזקאל ז"ל נלב"ע ג' בחשוון תשס"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

וכיצד באה לידי ביטוי הוראת המשנה שהמפריש דמאי שלא לפי הסדר יכול לומר וידוי מעשרות? ובכן, כאן אנו מגיעים אל הדיון מתי תיקן יוחנן כהן גדול את תקנת דמאי. אם הוא תיקנה בתחילת כהונתו, ואת וידוי מעשרות הוא ביטל שנים לאחר מכן, אפשר להניח כי בפרק זמן ארוך זה נכתבה משנה זו שהוראתה היתה תקפה לשנים הרבות שבהן כבר נתקנה הפרשת דמאי מחד גיסא, ומאידך עדיין לא בוטלה אמירת 'וידוי מעשרות' (ראה דרך אמונה מעשר שם בביאור ההלכה, מה שדן בתירוץ זה).

לומדים בשלמות

מתוך מכתב תלמידי מורינו רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל על הוספת לימוד משניות זרעים-טהרות במסגרת הדף היומי שהתפרסם בז' אדר תרצ"ד

...והוחלט עפ"י הצעתנו תקנה חשובה, לאשר שמטרת דף היומי שכל איש מישראל יסיים במשך ז' שנים כל הש"ס. ובמחזור הראשון חסרו אלו המסכתות שאין עליהם גמרא, כמו זרעים וטהרות, ויודעים אנו עד כמה השתוקק רבנו זצ"ל לספח אלו המסכתות שהסיום יהיה בשלמות, כל הששה סדרים.

ועתה בהתכנס למחננו גדולי ישראל נגשנו להוציא הדבר אל הפועל, באופן זה, שמיום ז' אדר תרצ"ד כל איש מבית ישראל, אחר לימוד דף היומי, ילמוד משנה אחת מאותן המסכתות שאין עליהם גמרא, ואם כה נלמוד דבר יום ביומו משנה אחת ליום נסיים בעזהש"ת ביום כ"ח סיון תרצ"ח כל הש"ס.

וכן מבקשים אנחנו ממדפיסי גמרות לדף יומי, שבסוף המסכת יספחו קונטרס מאלו המשניות השייכים לאותן הימים, בתקוה שלומדי דף היומי שמגמתם לסיים כל הש"ס ישמעו אל דברינו הנאמרים באמת ויתאימו עצמם אל התקנה הגדולה.

ועד התלמידים בישיבת חכמי לובלין דמהר"ם שפירא זצ"ל

פותרים את השנה במעגל השנה

ממשיכים להתענג בשבת עם מאורות השבת כרך י"ג "מעגל השנה" חלק א'

• הזכרת גשמים • שימחת חתן • הנוכה • עשורה בטבת • ט"ז בשבט • פורים • פסח

מתהילים ללמוד בשבת בראשית

1-700-500-151

הפצה ראשית יפה נוף

לומדים בשלמות גם במסכת שבת

כולנו ממשיכים ברעיון ההיסטורי:

לומדים ומסיימים את הש"ס עם המשניות מסדר זרעים וטהרות שאין עליהן תלמוד בבלי

"אשר שכרם כנגד כולם, ונצטוונו לאהוב אותם מחמת שמסכתות אלו אין להם עוסקים" (ספר הסידים רס"א)

לראשונה: **מסכת שבת** עם משניות דמאי וכלאים מבוארות

הדפסה מהודרת של דפי הגמרא עם אותיות מאורות עיניים • ביאור בהיר של משניות דמאי וכלאים • מאורות ההלכה

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

